

Sträv kardvädd, *Dipsacus strigosus*, ny för Dalarna.

Per Gustav Dalhielm, By

Den 16 maj 1996 inbjöds jag av Södra Dalarnas Lokalhistoriska Sällskap att visa något av vegetationen på det gamla bruksområdet. Tidigare hade jag funnit arter där, som med lite fantasi kunde tänkas vittna om vad som sig förr tilldragit. Annars erbjuder dessa marker knappast någon anslående blomsterprakt. Ett undantag kan jag dock nämna. En sommardag för ett antal år sedan upptäckte jag hur en stor del av skrotupplagen skymdes av himmelsblå blommande *cikoria*.

Denna tidiga majdag var vädret ej det bästa. Några tappra personer följde mig emellertid på en vandring bland skräphögar och igenvuxna järnvägsspår. Buskar av *havtorn* tycktes ännu trivas i den sandiga marken, men var ej lövade. Av *fältmalörten* påträffades endast förtorkade exemplar.

Då jag redan stod i begrepp att avsluta vår lilla upptäcktsfärd, studsade jag till inför en oväntad syn. Ett stort antal torra stänglar av någon högväxt obekant art låg tryckta till marken och hundratals nyss uppkomna årsplantor syntes svara för återväxten. Då jag befarade att återbesök inte skulle bli möjligt pga. stängsel med mera, stoppade jag en liten planta i en plastpåse. Den planterade jag sedan i min trädgård. Där blommade den 1997 och befanns då vara **sträv kardvädd**, *Dipsacus strigosus*.

Denna tvååriga väddväxt härstammar från Syd- och Sydosteuropa. Den antecknades i vårt land första gången 1823, enligt Hylander. Den är nu, som enda art i släktet, sällsynt naturaliserad på ett antal lokaler i sydöstra Sverige, framför allt på banvallar och skräpmark. I Västerås har den länge haft en lokalgrupp, dit Malmgren menar att den kommit med sjöfarten. Arten har tidigare blandats ihop med hårig kardvädd, *D. pilosus*, som dock aldrig har påträffats i Sverige. Från övriga här påträffade arter skiljs den sträva kardvädden lätt på sina klotrunda blomhuvuden.

Mer bekanta arter i släktet är kardvädden, *D. fullonum*, som noterades ny för Dalarna i Trollius 21, samt vävkardan, *D. sativus*, som används vid industriell uppkardning av ylle.

Den sträva kardvädden trivs liksom dess släktingar i medelhavsområdet på torra steniga marker, därav släktepitetet. Grekiska *dipsa* betyder nämligen törst.

Referenser

- Anderberg, A. 1998: Den virtuella floran, [<http://linnaeus.nrm.se/flora.html>]
Hylander, N. 1971: Prima loca plantarum vascularum sueciae.
Malmgren, U. 1982: Västmanlands flora.